

Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nin Psikometrik Özellikleri: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması*

Psychometric Properties of the Coping Self-Efficacy Scale: A Validity and Reliability Study

Feridun KAYA**
Hatice ODACI***

Öz

Bu araştırmanın amacı Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılmasıdır. Araştırmanın katılımcılarını 1420 üniversite öğrencisi meydana getirmektedir. Araştırmada Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği, İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği, Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği'nden veri toplama amacıyla yararlanılmıştır. Veriler açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, korelasyon analizi ve bağımsız gruplar için t testi ile incelenmiştir. Yürütülen açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin üç faktörlü yapıdan meydana geldiği belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi ise belirlenen yapının doğrulandığını göstermiştir. Araştırmanın korelasyon analizi sonuçları, üniversite öğrencilerinin başa çıkma öz-yeterlik düzeylerinin anksiyete, depresyon, stres, stresle başa çıkma tarzlarından boyun eğici yaklaşım ve çaresiz yaklaşım boyutları ile negatif yönde anlamlı ilişki içinde olduğunu ortaya koymuştur. Diğer taraftan başa çıkma öz-yeterliğinin stresle başa çıkma tarzlarından sosyal destek arama, iyimser yaklaşım ve kendine güvenli yaklaşım ile benlik saygısının öz-yeterlik boyutu ve kendini sevme boyutu ile pozitif yönde anlamlı ilişkisi olduğu görülmüştür. Güvenirlilik çalışmaları sonucunda ölçeğin iç tutarlık katsayısı .93, iki yarı test korelasyonu ise .91 şeklinde hesaplanmıştır. Araştırmadan ortaya çıkan bulgular ışığında Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nin üniversite öğrencilerinin başa çıkma öz-yeterliklerini tespit etmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Başa çıkma öz-yeterliği, geçerlik, güvenilirlik, ölçek uyarlama.

* Bu çalışma 20. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Sorumlu yazar, Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, E-posta: feridunkaya25@gmail.com, Orcid ID: 0000-0001-9549-6691

*** Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, E-posta: hatodaci@hotmail.com, Orcid ID: 0000-0002-2080-6269

Abstract

The aim of this research is to adapt the Coping Self-Efficacy Scale to Turkish and perform validity and reliability studies. Participants in the research are comprised of 1,420 university students. Data collection tools include the Coping Self-Efficacy Scale, the Depression Anxiety Stress Scale, Stress-Coping Styles Scale, and Two-Dimensional Self-Esteem Scale. Data have been analyzed using exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, correlation analysis, and t test for independent groups. The exploratory factor analysis identified a 3-factor structure for the scale, which the confirmatory factor analysis confirmed. The correlation analysis, performed for identifying the criterion-based validity, revealed significant negative correlations for university students' coping self-efficacy with their levels of depression, anxiety and stress and the stress-coping styles used in the hopeless and submissive approaches. However, significant positive correlations were found for coping self-efficacy with the stress-coping styles of self-confident, optimistic, and search for social support as well as with the self-esteem subdimensions of self-love and self-efficacy. The reliability studies for the scale have calculated the internal consistency coefficient as .93 and the split-half test correlation as .91. In light of the obtained findings, the Coping Self-Efficacy Scale is a valid and reliable measurement device that can be used to identify coping self-efficacy of university students in Turkey.

Keywords: Coping self-efficacy, validity, reliability, scale adaptation.

Summary

Introduction

Currently the concept of stress is frequently used in society not just in the areas of health services, economics, political science, manufacturing, and education but also in areas such as daily speech and social media. Stress represents a reaction nearly everyone experiences, whether positive or negative, that has ill-defined boundaries in regard to the demands occurring in any types of activity. Nearly all of humanity may experience stress when facing excessive pressure from one's environment. Additionally, people produce different reactions to stressful situations. The literature mentions stress as the relationship between a person and their surroundings in which their capabilities are exceeded and well-being threatened. Much research has been and continues to be performed in regard to the concept of stress. Other study areas have currently begun to form that research the concept of stress, such as the concept of coping. The literature on coping generally assess coping as the behavioral or cognitive efforts made to manage situations evaluated as being stressful.

Coping focuses on a person's ability to effectively cope with stress or the variations in one's self-confidence. Another important concept related to coping is self-efficacy. Self-efficacy appears to affect coping levels. Over a range of populations and in a variety of contexts, belief in one's self-efficacy has an important role in motivation and performance and appears to independently affect performance gains. Measuring coping as a specific area of self-efficacy represents one's self-efficacy when coping with difficulties or threats. This concept represents one's beliefs about their ability to cope with feelings and stressful events. Despite the concept of coping self-efficacy being considered to have an important place in individuals' lives and an international area of study for 15 years, no studies related to this concept are found within Turkey.

This research is important in that it will help determine the levels of perceived self-efficacy when coping with difficulties or threats for individuals within Turkish culture. Adding this concept to the national literature will very likely form the basis for later studies. The aim of this research is to perform the Turkish adaptation, validity, and reliability studies for the Coping Self-Efficacy Scale (Chesney, Neilands, Chambers, Taylor and Folkman, 2006).

Method

This research was completed using the screening model, a quantitative research method. Research data were obtained from a total of 1,420 university students from various faculties in Bayburt University. During the research, the Coping Self-Efficacy Scale (Chesney et al., 2006), Depression Anxiety Stress Scale (Lovibond and Lovibond, 1995; Bilgel and Bayram, 2010), Stress-Coping Styles Scale (Folkman and Lazarus, 1980; Şahin and Durak, 1995) and Two-Dimensional Self-Esteem Scales (Tafarodi and Swan, 2001; Doğan, 2011) were used.

The study is comprised four stages. Linguistic equivalence studies were performed in the first stage. The relationship between the original form of the Coping Self-Efficacy Scale and the Turkish form was examined for the purpose of determining the linguistic equivalence of the scale. In this stage, two groups were formed of students from the English Teaching Faculty with a good command of the linguistic structure of the original scale. The 33 students in the first group completed the original English form of the scale, and then the same group completed the Turkish form three weeks later. The 41 students in the second group first completed the Turkish version of the form and then completed the original English form of the scale three weeks later. Following this, the correlations between the forms were investigated. In the second stage, exploratory factor analysis was completed to test the construct validity. In the third stage, confirmatory factor analysis processes were completed to confirm the structure. In the final research stage, the correlation of criteria as determined by the Coping Self-Efficacy Scale was investigated, item analyses were performed, and the internal consistency coefficient and split-half test correlations were investigated with the aim of determining the reliability. The programs SPSS 21.0 and Lisrel 8.71 were used to analyze the data obtained in the research.

Findings

According to the findings obtained from the first group for identifying the linguistic equivalence of the Coping Self-Efficacy Scale, the values obtained from both the English and Turkish forms had significant high-level correlations. The findings obtained from the second group show the values obtained from both the Turkish and English forms to also have significant high-level correlations. The results from the exploratory factor analysis show the factor loadings for five of the 26 items on scale to be low; after removing these five items, the structure was revealed to have 21 items and three factors. After the exploratory factor analysis, both first – and second-level confirmatory factor analyses were performed, and the tested models were shown to have acceptable fit indices.

The correlations among a variety of variables were investigated within the scope of the criterion-based validity for the Coping Self-Efficacy Scale. Among these variables, coping self-efficacy was identified as having a moderately negative correlation with depression, anxiety, and stress and a low-level negative correlation with stress-coping styles' sub-dimensions of the hopeless and submissive approaches. Coping self-efficacy also was shown to have a moderately positive correlation with the stress-coping styles' sub-dimensions of the self-confident, optimistic, and search for social support approaches and a moderately positive correlation with self-esteem's sub-dimensions of self-love and self-efficacy.

Item-total correlation values were first investigated in order to determine how adequate the scale is at distinguishing people in terms of the measured trait and whether the trait desiring to be measured are actually measured by the items on the Coping Self-Efficacy Scale. The item-total test correlation values for the scale range between $r = .33$ and $r = .75$. Next, the participants were separated into the upper and lower 27% groups with respect to their obtained scores, and the independent-group t test was performed to determine whether the differences in scores among the items were significant for these groups. The t values for the scale items range from 6.21 to 20.41, and all the differences were significant ($p < .01$).

The reliability of the Coping Self-Efficacy Scale has been investigated by calculating the internal consistency coefficient and split-half test reliability coefficients. Within the scope of reliability analyses for the scale, the internal consistency coefficient was calculated as .87, and the split-half test reliability was .85 for the coping self-efficacy subdimension of problem-focused; these values were .88 and .87 for the coping self-efficacy subdimension of driving away negative feelings and thoughts; .62 and .60 for the coping self-efficacy sub-dimension of receiving support from family and friends; and .93 and .91 for the entire scale. These values indicate the scale to be very reliable. In conclusion, the 21-item Coping Self-Efficacy Scale is a valid and reliable measurement tool for assessing university students perceived self-efficacy levels with regard to coping with difficulties or threats.

Discussion and Conclusion

The performed tests and analyses have proven the Coping Self-Efficacy Scale to be a valid and reliable psychometric measurement tool usable for performing research related to coping self-efficacy. The Coping Self-Efficacy Scale has been identified to have moderately negative correlations with depression, anxiety, and stress and low-level negative correlations with the stress-coping styles of the hopeless and submissive approaches. When examining the literature, positive correlations have been found between university students' self-efficacy levels with their life satisfaction, positive affect, self-esteem, gratitude, and life orientation, while having a significantly negative correlation with negative affect. While significantly negative correlations were identified between self-efficacy and loneliness and between stress and depression, a positive correlation was observed with life satisfaction. High coping self-efficacy has also been associated with less negative reactivity, reduced stress, and confidence related to the ability to change the stress-causing environment while low coping self-efficacy has been associated with low feelings of control over internal and external factors, high stress, and more negative reactivity in stressful situations.

Giriş

Günümüzde stresin sadece sağlık hizmetleri, ekonomi, siyaset bilimi, işletme ve eğitim alanlarında değil; aynı zamanda günlük konuşma ve sosyal medya gibi alanlarda da sıkça kullanıldığı gözlenmektedir. Yaygın bir şekilde kullanılan stresin tanımı incelendiğinde, insanların yaşadığı olumlu ya da olumsuz her türlü faaliyetten kaynaklanan istekler karşısında kesin sınırları olmayan bir tepki olarak ifade edildiği dikkat çekmektedir (Selye, 1976). Lazarus ve Folkman (1984) aşırı çevresel baskılarla karşılaştığında herkesin stres yaşadığına inanmaktadır. Bununla birlikte bu araştırmacılar, insanların stres yaratan durumlara farklı tepkiler verdiğini kabul etmenin önemine vurgu yapmıştır. Söz konusu araştırmacılar stresi kişi ile çevresi arasında onun olanaklarını aşan ve iyi oluşunu tehdit ettiği düşünülen bir ilişki olarak tanımlamışlardır. Ayrıca bu sürece birincil değerlendirme süreci denilmektedir. Birincil değerlendirme sürecinde, potansiyel tehditler veya değerli görülen herhangi bir şeye zarar verileceği yönündeki ortamı değerlendirme söz konusudur (Glanz ve Schwartz, 2008; Lazarus ve Folkman, 1984). Aynı zamanda bu aşamada esas olarak başa çıkma kavramı ortaya çıkmaktadır. Başa çıkma kavramı, stresli olarak değerlendirilen durumları yönetmek için ortaya konan davranışsal veya bilişsel çabalar şeklinde ifade edilmektedir (Lazarus ve Folkman, 1984).

Baş çıkma stratejisinin seçimi başa çıkma seçeneklerinin değerlendirilmesinden etkilenmektedir. Bu süreç stres ve başa çıkma teorisinde "ikincil değerlendirme" olarak adlandırılır (Lazarus ve Folkman, 1984). İkincil değerlendirme süreci, aynı zamanda tehdit edici uyarılarla başa çıkmak için mevcut kaynakların değerlendirilmesini de içermektedir (Glanz ve Schwartz, 2008; Lazarus ve Folkman, 1984). Bu kaynaklar somut nesnelere, sosyal destek ve/veya bilişsel stratejiler gibi çeşitli biçimlerde olabilir. İkincil değerlendirmede "Ne yapabilirim?" sorusuna atıfta bulunulur. İkincil değerlendirmenin kilit yönünü bireyin durumun sonucunu ne ölçüde kontrol edebileceğine ilişkin değerlendirmesi oluşturmaktadır. Bir diğer ifade ile başa çıkma, stresin etkisini hafifletmeyi amaçlayan bir stratejidir. Aynı zamanda başa çıkma tehdit edici uyarılara ve duygusal tepkilere kısa süre içerisinde verilen bir cevap olarak da tanımlanır (Lazarus ve Folkman, 1987). Başa çıkma hem davranışsal hem de bilişsel bir yanıt olarak ortaya çıkabilmektedir.

Baş çıkmayı Lazarus ve Folkman (1987) duygu odaklı ve problem odaklı başa çıkma şeklinde ifade etmiştir. Problem odaklı başa çıkma, kişi ve çevresi arasındaki ilişkiyi değiştirme girişimi olarak tanımlanırken; duygu odaklı başa çıkma, duygusal stresi azaltmak için doğrudan bir girişim olarak tanımlanmıştır. Başa çıkma insanın etkili bir şekilde stresle başa çıkma yeteneğine ya da bireyin kendine güveninde meydana gelen değişimlere de odaklanmaktadır. Dolayısıyla başa çıkma ile ilgili olarak bir diğer önemli kavramın öz-yeterlik olduğu görülmektedir. Bu duruma paralel olarak başa çıkma davranışı üzerinde değişim için öz-yeterli oluşun ön koşul olduğu bildirilmiştir (Chesney vd., 2006). Nitekim ilgili alanyazında bazı araştırmacıların (Glanz ve Schwartz, 2008; Park ve Folkman, 1997) başa çıkma ile yakından ilişkili olan öz-yeterliğin, başa çıkma düzeyini etkilediğini vurguladıkları tespit edilmiştir.

Alanyazında çeşitli başa çıkma tarzlarının olduğu görülmektedir. Bunlardan uyumsuz başa çıkma, duygusal stresi düzenleme ya da problemi değiştirme çabaları başarısız olduğunda ortaya çıkmaktadır. İnsanlar kontrol edilemeyen durumlara yönelik problem odaklı başa çıkmayı

kullandıklarında ya da kontrol edilebilir stres yaratan durumlarda duygusal odaklı başa çıkmayı ilk olarak tercih ettiklerinde uyumsuz başa çıkma meydana gelmektedir (Strentz ve Auerbach, 1988; Vitaliano, DeWolfe, Maiuro, Russo ve Katon, 1990). Uyumlu başa çıkma ise stresli durumun kontrol edilebilirliği ile başa çıkma stratejisinin seçimi arasında uyumun olduğu durumları ifade etmektedir. Nitekim stresli olaylar ve başa çıkma stratejileri arasında bir uyumun söz konusu olduğu durumlarda insanların daha az psikolojik belirtiler yaşadıkları belirlenmiştir (Park, Folkman ve Bostrom, 2001). Uyumlu başa çıkma stratejilerinin uygulanmasında önemli inançlardan birisi, başa çıkma yeteneğidir. Öz-yeterlik olarak da bilinen bu kavram, bireylerin bir amaca ulaşmak için gerekli bir davranışı gerçekleştirme yeteneklerine olan inançlarını ifade etmektedir (Bandura, 1977). Bu teoride kişisel öz-yeterlik inançları, bireyin becerileri hakkındaki bilgilerinin değerlendirilmesi ile belirlenmektedir. Böylece birinin başa çıkma davranışlarını yerine getirme yeteneğine ilişkin inançlarının başa çıkmayı geliştirmek için tasarlanan müdahalelerin sonuçlarını etkilemesi beklenmektedir. Bu kavram, stres ve başa çıkma teorisinin yanında kontrol edilebilirliğin ikincil değerlendirmesi ile de ilgilidir. İkincil değerlendirmenin bir kısmını, bir sonucun başa çıkma yoluyla kontrol altına alınabileceği kararı oluşturmaktadır. Diğer kısmı ise bireyin gerekli başa çıkma stratejisini uygulayabileceğine inanıp inanmadığı sorusunun ele alınmasını içermektedir (Chesney vd., 2006; Glanz ve Schwartz, 2008)

Çeşitli bağlamlarda, öz-yeterlik inancının motivasyon ve performans üzerinde önemli rolü olduğu ve performans kazanımını bağımsız olarak etkileyebildiği bildirilmiştir (Bandura ve Locke, 2003). Öz-yeterliğin özel bir alanını ölçmek için ifade edilen başa çıkma öz-yeterliği ise bireylerin zorluklarla ya da tehditlerle başa çıkmada algılanan öz-yeterlikleri olarak ifade edilmiştir (Chesney vd., 2006). Özellikle bireylerin duyguları ve stresli olaylarla başa çıkma yeteneklerine olan inançlarını ifade etmektedir. Ayrıca başa çıkma öz-yeterliğinin duygu düzenleme becerisinden farklı olarak başa çıkmanın farklı bir bileşeni olduğuna dikkat çekilmektedir. Bu durum bireylerin etkili bir performans göstermeleri için çeşitli uyum sağlayıcı eylemlerde bulunabilecek kapasitede olduklarına inanmaları gerektiği (Chesney vd., 2006) fikrine dayandırılmaktadır.

Öz-yeterlik teorisine göre, bir kişinin bir davranışı başarılı bir şekilde yerine getirme yeteneği konusundaki inancı, bireyin bu davranışta bulunup bulunmadığını ve ne kadar çaba gösterdiğini etkilemektedir (Bandura, 1977). Bu durum yakından incelendiğinde öz-yeterlik hakkındaki inançların genel bir ifade olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumla paralel olarak öz-yeterlik genel olarak istenen herhangi bir sonucun üretilmesine ilişkin inançları yansıtırken, başa çıkma öz-yeterliği özellikle bireyin zor ya da tehdit edici olaylarla etkin bir şekilde başa çıkabilme becerisine olan güvenine atıfta bulunur. Bu nedenle başa çıkma öz-yeterliği, kişinin stresli durumları ve duyguları başarılı bir şekilde yönetme yeteneğinin kilit bir belirleyicisi olarak kabul edilir (Chesney vd., 2006).

Başa çıkma öz-yeterliği ile ilgili ortaya konan araştırma bulguları, bu olgunun bireylerin iyi oluşlarına etki eden önemli bir değişken olduğunu düşündürmektedir. Bu durum da başa çıkma öz-yeterliğinin doğasını anlamaya yardımcı olacak araştırmaları ve bu araştırmalarda kullanılacak psikometrik ölçme araçlarını gerekli hale getirmektedir. Ulusal alanyazın incelediğinde stresle başa çıkmayı ölçmeyi amaçlayan farklı ölçme araçlarının olduğu görülmekte, ancak başa çıkma öz-yeterliğini ölçmeyi amaçlayan ölçme araçlarının ise henüz kullanım örneklerinin olmadığı görülebilmektedir. Bireylerin zorluklarla ya da tehditlerle başa çıkmada algıladıkları öz-yeterlikleri

olarak ifade edilen başa çıkma öz-yeterliği kavramının Türk kültürü içerisinde çalışılmasının ulusal alanyazına yönelik katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde başa çıkma öz-yeterliğini değerlendiren ölçme araçlarının bulunmaması başa çıkma öz-yeterliğini ölçmeye yönelik psikometrik ölçme araçlarının Türk kültürüne kazandırılmasının önem ve gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Chesney vd. (2006) tarafından geliştirilen Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılmasıdır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliğini belirlemek amaçlandığı için nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır (Creswell, 2009; Leavy, 2017).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Bayburt Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde (eğitim, ilahiyat, sağlık, iktisadi ve idari bilimler ve insan ve toplum bilimleri) öğrenim gören 1420 üniversite öğrencisinden meydana gelmektedir. Araştırmanın katılımcıları daha detaylı olarak incelendiğinde, İngilizce öğretmenliği öğrencisi olan 21'i erkek (%28.38) ve 53'ü kadın (%71.62) olmak üzere 74 kişi dil eş geçerliği çalışması kapsamında çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu çalışmaya ek olarak açılımcı faktör analizinin örnekleme 233'ü kadın (%58.54), 165'i erkek (%41.46) ve yaşları ortalaması (\bar{x} =21.21, S_s = 1.55) olan 398 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Yapı geçerliğini sağlamak amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizinin örnekleminde ise 245'i kadın (% 54.69), 203'ü erkek (% 45.31) ve yaşları ortalaması (\bar{x} =21.28; S_s = 1.40) olan 448 üniversite öğrencisi yer almıştır. Son olarak Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nin ölçüt bağımlı geçerliği, madde analizleri ve güvenilirlik analizleri 244'ü erkek (%48.80), 256'sı kadın (%51.20) ve yaş ortalaması (\bar{x} =21.12, S_s = 1.51) olan toplam 500 öğrenciyle yürütülmüştür. Alanyazın incelendiğinde örneklem büyüklüğü ile ilgili olarak ölçülen her bir gösterge değişkenin 15 birime sahip olmasının gerekliliğinden söz edilmektedir (Stevens, 2009). İfade edilen ölçütler dikkate alındığında, çalışma grubundaki katılımcı sayısının planlanan çalışmalar için yeterli olduğu bildirilebilir.

Veri Toplama Araçları

Başta Çıkma Öz-Yeterlik Ölçeği (BÇÖYÖ): Bireylerin zorluklar ve tehditler ile başa çıkma konusundaki algıladıkları öz-yeterliği belirlemek amacıyla Chesney vd. (2006) tarafından oluşturulmuştur. Ölçek "0" kesinlikle yapmıyorum, "10" kesinlikle yapıyorum şeklinde derecelendirilen 11'li likert tipi 26 maddelik bir ölçme aracıdır. İlgili ölçeğin HIV enfeksiyonu taşıyan bir grup üzerinde yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda iç tutarlık katsayısı .95 olarak bulunmuştur

(Chesney vd., 2006). Daha sonrasında 26 maddeli ölçeğin 149 HIV enfeksiyonu taşıyan erkek bireyler üzerinde faktör analizi işlemleri yürütülmüştür. Yapılan açımlayıcı faktör analizi işlemleri sonrasında ölçeğin 26 maddesinin .22 ile .97 arasında faktör yükü taşıdığı tespit edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi işlemleri sonrasında yürütülen doğrulayıcı faktör analizi sonucunda 13 maddenin anlamsız olduğu belirlenmiş ve ölçekten çıkarılarak 13 maddeli formu oluşturulmuştur. Bu form 199 HIV enfeksiyonu taşıyan erkek bireyler üzerinde yeniden test edilmiş ve elde edilen 13 maddeli yapı doğrulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi işlemleri sonucunda elde edilen madde faktör yük değerlerinin .63 ile .92 arasında olduğu görülmüştür (Chesney vd., 2006). Ölçekte bulunan problem odaklı başa çıkma öz-yeterliği boyutu için örnek madde olarak “En zor problemlerime çözümler bulurum” gösterilebilir. Bir diğer boyut olan olumsuz duygu ve düşünceleri uzaklaştırmaya yönelik başa çıkma öz-yeterliği boyutu için örnek madde olarak “Üzgün hissetmekten kaçınırım” maddesi gösterilebilir. Sonuncu boyutu oluşturan aile ve arkadaşlardan destek almaya yönelik başa çıkma öz-yeterliği boyutuna örnek madde olarak ise “Arkadaşlarımdan ve ailemden duygusal destek alırım” verilebilir. Ölçekten alınan puanların yüksekliği başa çıkma öz-yeterliğinin yüksek olduğu şeklinde değerlendirilmektedir. Bu çalışmada Başa Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği’ni geliştiren yazarların önerileri doğrultusunda 26 maddelik ölçeğin uyarlanma süreci takip edilmiştir.

Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği: Bireylerin anksiyete, stres ve depresyon düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilen ölçek, 42 madde 3 alt ölçekten oluşmaktadır (Lovibond ve Lovibond, 1995). Kendini değerlendirmeye yönelik ‘0’ hiçbir zaman ve ‘3’ her zaman aralığında değerlendirilen dörtlü derecelendirmeli bir ölçektir. Ölçeğin Türk kültüründe geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Bilgel ve Bayram (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçekte “Keyfimin pek kolay kaçırılabilirdi hissine kapıldım”, “Panik haline yakın olduğumu hissettim” ve “Kendimi gevşetip salıvermek zor geldi” gibi maddeler bulunmaktadır. Ölçeğin geçerlik çalışması kapsamında yapılan DFA sonucu uyum indeks değerleri kabul edilebilir olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik analizleri sonucunda ölçeğin iç tutarlık katsayısının stres alt ölçeği için .88, depresyon alt ölçeği için .87 ve anksiyete alt ölçeği için .86 olduğu tespit edilmiştir (Bilgel ve Bayram, 2010). Bu araştırma kapsamında stres alt ölçeği için iç tutarlık katsayısı .89, anksiyete alt ölçeği için .88 ve depresyon alt ölçeği için ise .93 olarak bulunmuştur.

İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği: Ölçek, bireylerin benlik saygısını ölçmek amacıyla Tafarodi ve Swan (2001) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5’li likert tipi 16 maddeden meydana gelmektedir. Orijinal ölçeğin iç tutarlık katsayısının .82 ile .90 arasında olduğu belirlenmiştir. Türk kültürü için uyarlanma çalışması Doğan (2011) tarafından yapılan ölçeğin yapı geçerliği DFA ile yapılmış ve ölçeğin iki boyutlu faktör yapısının üniversite öğrencileri üzerinde doğrulandığı tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin iç tutarlık katsayıları .73 ile .83 arasında olduğu bildirilmiştir. Ölçekte “Kendimle oldukça barışığım” ve “Kendi değerimden eminim” gibi maddeler bulunmaktadır. Bu araştırma kapsamında güvenilirlik analizleri yapılmış ve kendini sevme boyutu için iç tutarlık katsayısı .81, öz-yeterlik boyutu için .63 ve ölçeğin tamamı için ise .82 şeklinde hesaplanmıştır.

Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği: Ölçek, bireylerin stres durumlarında başa çıkma tarzlarını tespit etmek amacıyla Folkman ve Lazarus (1980) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 4’lü likert tipi 66 maddeden meydana gelmektedir. Ölçek ilk olarak Şahin, Rugancı, Taş, Kuyucu ve Sezgin (1992) tarafından kullanılan Stresle Başa Çıkma Yolları Envanterinin kısaltması sonucunda meydana gelmiştir

(Şahin ve Durak, 1995). Ölçeğin üniversite öğrencileri üzerinde kısaltılmasına yönelik geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, Şahin ve Durak (1995) tarafından yapıldığı görülmüştür. Ölçek, 30 madde ve 5 alt boyuttan meydana gelmektedir. Ölçekte sosyal destek arama alt ölçeği ile birlikte boyun eğici, çaresiz/kendini suçlayıcı, iyimser ve kendine güvenli yaklaşım alt ölçeklerinin olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca ölçekte "Kendime karşı hoşgörülü olmaya çalışırım" ve "Her şeyin istediğim gibi olamayacağına inanırım" gibi maddeler yer almaktadır. Ölçeğin güvenilirlik analizleri incelendiğinde, iyimser boyutu için iç tutarlık katsayısı .68, sosyal destek arama boyutu için .47, kendine güvenli yaklaşım boyutu için .80, boyun eğici boyut için .70 ve çaresiz/kendini suçlayıcı boyut için ise .73 olduğu bulgulanmıştır (Şahin ve Durak,1995). Bu çalışmada iç tutarlık katsayılarının ise sosyal destek ve boyun eğici boyutları için .57, iyimser yaklaşım boyutu için .71, çaresiz/kendini suçlayıcı boyutu için .69 ve kendine güvenli yaklaşım boyutu için .75 olduğu tespit edilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu: Form, araştırmaya katılım sağlayan bireylerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla oluşturulmuştur. Formda cinsiyet, yaş ve eğitim alanını belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir.

İşlem

Çalışmada ilk olarak dil eşdeğerliği çalışması yapılmıştır. Dil eşdeğerliği çalışması yapıldıktan sonra ölçek formu üzerinde geçerlik ve güvenilirlik analizleri yürütülmüştür. Ölçeğin geçerliğini belirlemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve ölçüt bağlantılı geçerliğine bakılmıştır. Başa Çıkma Öz-Yeterlik Ölçeği ile beraber veri toplama aracı olarak kullanılacak diğer ölçekler ve kişisel bilgi formu batarya haline getirilerek, Bayburt Üniversitesi'nde eğitim gören ve gönüllülük esasına göre çalışmaya katılmak isteyen öğrencilere, araştırmacılar tarafından derslerden sorumlu akademisyenlerden izinler alınarak ders saatlerinde uygulanmıştır. Veri toplama süreci sonrasında, veriler SPSS 21.0, Lisrel 8.71 programlarına aktarılmış, analizler öncesinde veri seti taranmış ve varsayımlar sınanmıştır. Son aşamada ise araştırma sonuçları raporlaştırılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde BÇÖYÖ'nün Türkçe'ye uyarlanma çalışması kapsamında yürütülen 4 farklı çalışmanın bulguları aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

Dil Geçerliği

Baş Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin dil eşdeğerliğini belirlemek amacıyla ölçeğin orijinal formu ile Türkçe formu arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Bu aşamada birinci grupta bulunan 33 öğrenci ölçeğin orijinali olan İngilizce formunu, üç hafta sonra ise bu grup ölçeğin Türkçe formunu doldurmuştur. İkinci grupta bulunan 41 öğrenciye ise bu işlemin tam tersi uygulanmıştır. Sonuç olarak birinci gruptan elde edilen bulgulara göre iki formdan elde edilen değerler arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir ($r=.95, p<.001$). Araştırma bulguları detaylı olarak incelendiğinde birinci gruptan elde edilen sonuçlara göre birinci ve ikinci uygulama arasındaki maddelerin bir biriyle ilişkisi en düşük 1. madde ($r=.58, p<.001$) ve en yüksek 13. madde ($r=.93, p<.001$) arasında değiştikleri tespit edilmiştir.

Diğer gruptan elde edilen bulgulara göre de iki formdan elde edilen değerler arasında da anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.94$, $p<.001$). Bu grubun bulguları da detaylı olarak incelendiğinde birinci ve ikinci uygulama arasındaki maddelerin bir biriyle ilişkisi en düşük 3. madde ($r=.53$, $p<.001$) ve en yüksek 25. madde ($r=.98$, $p<.001$) arasında buldukları belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar sonrasında elde edilen sonuçlara bakılarak Başa Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin Türkçe formunun, İngilizce formuna eşdeğer olduğuna karar verilmiştir.

Yapı Geçerliği

Yapı geçerliğini test etmek amacıyla kullanılan yöntemlerden birisi faktör analizidir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014). Alanyazın incelendiğinde açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yöntemlerinin yapı geçerliğini test etmede kullanıldığı görülmüş ve bu amaçla BÇÖYÖ'nün yapı geçerliğini belirlemede bu analizlerden yararlanılmıştır.

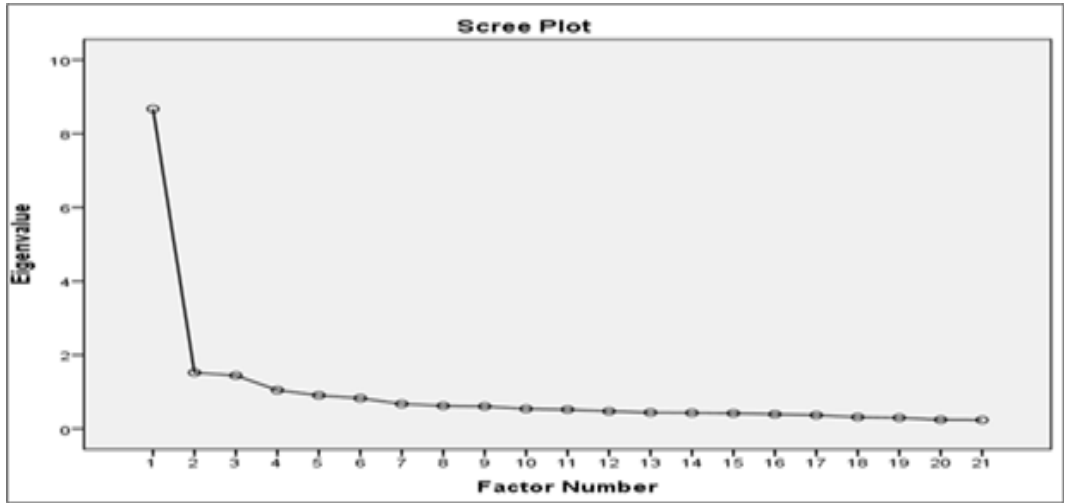
Açımlayıcı faktör analizi (AFA)

Başta Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin orijinal formunun Türk kültüründe bulunan üniversite öğrencileri üzerinde uygulanıp uygulanmayacağını belirlemek amacıyla AFA işlemleri yürütülmüştür. Açımlayıcı faktör analizi kapsamında birçok faktörleştirme yöntemi olmakla birlikte bu çalışma kapsamında kullanılan yöntem ise maksimum olasılık faktör analizidir. Alanyazın incelendiğinde faktör çıkartma tekniklerinde farklı ölçütler kullanıldığı görülmektedir (Karaman, Atar ve Çobanoğlu Aktan, 2017). Bunlardan maksimum olasılık yönteminde faktör yüklerinin anlamlı olup olmadığını test etmenin ve faktörler arasındaki korelasyon katsayılarını görmenin mümkün olduğu bildirilmektedir (Şencan, 2005). Ayrıca maksimum olasılık faktör analizi, hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizinde kullanıldığı göz önüne alınarak (Çokluk vd., 2014; Mulaik, 2010) bu çalışma kapsamında maksimum olasılık faktör analizi yapılmıştır.

Dilsel eşdeğerlik çalışmasının ardından açıklayıcı faktör analizlerin yapılması amacıyla 26 maddelik ölçek öğrencilere uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi işlemleri öncesinde, veri seti içerisinde aykırı değer olup olmadığına bakılmış ve normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu amaçla yapılan Bartlett Küresellik Testi analizler sonucunda BÇÖYÖ'nün çok değişkenli normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir ($\chi^2=4815.872$, $p<.001$). Ayrıca Başa Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin faktör analizine uygunluğu için Kasier-Meyer-Olkin değeri hesaplanmış ve bu değer .93 olarak bulunmuştur. Alanyazında KMO değerinin .60 değerinden büyük, aynı zamanda Bartlett Küresellik testi değerinin anlamlı olması halinde ölçek verilerinin faktör analizine uygun olduğunun vurgulandığı belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2002; Field, 2013). Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre ölçeğin 1 değerinden büyük olan 4 özdeğer bulunmuştur. Gerçekleştirilen analizlerde maddelerin faktör yük değerleri incelenmiş ve bazı maddelerin faktör yük değerlerinin düşük olduğu görülmüştür. Alanyazın incelendiğinde bir kültürde geliştirilen ölçme aracının başka bir kültüre uyarlanması sürecinde madde atımının tartışmalı bir konu olduğu görülmekte ancak Erkuş'un (2003) da belirttiği gibi uyarlama yapılan kültürde bazı maddelerin o kültüre uygun olmaması durumunda ilgili maddelerin ölçekten çıkarılabileceği anlaşılmaktadır. Bu çalışmada da benzer bir durum söz konusu olmuş ve analizler

sonucunda 1, 16, 20, 23 ve 26. maddelerin madde faktör yük değerlerinin .30 değerinden düşük olduğu belirlenmiş ve bu maddeler sırasıyla işlem yapılarak analiz dışı bırakılmıştır. Orijinal hali 26 madde olan (Chesney vd., 2003) BÇÖYÖ'nün geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonrasında uzun formunda bulunan 1., 23., ve 26. maddelerinin de kısa formunda yüklenmediği tespit edilmiştir (Chesney vd., 2006).

Belirlenen maddeler çıkarıldıktan sonra yeniden açımlayıcı faktör analizi işlemleri yapılmıştır. Analiz sonrasında KMO değeri (KMO=.94) ve Bartlett küresellik testi değeri ($\chi^2=4030.585$; $p<.001$) olduğu tespit edilmiştir. Yürütülen analiz sonuçları incelendiğinde ölçeğin 1 değerinden büyük olan 3 özdeğer ortaya çıktığı görülmüştür. Bu çalışma kapsamında orijinal ölçeğin geliştirilmesi aşamasında kullanılan dik döndürme yöntemlerinden varimax kullanılmıştır. Ayrıca faktör yapısına karar vermek için yamaç birikinti grafiğine de bakılmıştır. BÇÖYÖ'nün yamaç-birikinti grafiği Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Yamaç-birikinti grafiği

Yamaç birikinti grafiği, faktör sayısını belirlemek için kullanılmakta ve bu grafik faktör sayısını öz-değerlerden daha başarılı bir biçimde azaltmaktadır (Fabrigar ve Wegener, 2012). Yamaç-birikinti grafiği incelendiğinde, üçüncü faktör sonrası düzleşmenin meydana geldiği görülmektedir. Üç özdeğerin açıkladığı toplam varyans 47.86'dır. Elde edilen sonuçlara göre birinci faktörün özdeğeri 4.26 (%20.29), ikinci faktör 3.89 (%18.55) ve üçüncü faktör 1.90 (%9.03) olarak belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda Başa Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin maddelerine ait faktör yük değerlerinin .35 ile .81 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.*Başa Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin madde faktör yük değerleri ve açıkladığı varyans miktarı*

Madde No	Problem Odaklı Başa Çıkma Öz-Yeterliği	Olumsuz Duygu ve Düşünceleri Uzaklaştırmaya yönelik Başa Çıkma Öz-Yeterliği	Aile ve Arkadaşlardan Destek Almaya Yönelik Başa Çıkma Öz-Yeterliği
3.	.73		
7.	.71		
14.	.70		
6.	.69		
5.	.66		
2.	.58		
8.	.55		
13.	.42		
25.	.40		
15.		.81	
12.		.80	
19.		.75	
10.		.61	
18.		.46	
22.		.42	
11.		.41	
21.		.35	
24.			.48
17.			.44
9.			.39
4.			.37
Özdeğer	4.26	3.89	1.90
Açıklanan Toplam Varyans (%47.86)	%20.29	%18.55	%9.03

Ölçeğin toplam açıklanan varyans değeri incelendiğinde %47.86 olduğu saptanmıştır. Alanyazında açıklanan toplam varyans oranının tek faktörlü ölçeklerde %30 ve yukarda olmasının istendiği, çok faktörlü durumlarda ise bu oranının daha da yüksek olmasının beklenildiği görülmektedir (Büyüköztürk, 2016). Araştırmanın AFA sonucunda bulunan %47.86'lık varyans oranının ölçeğin faktör yapısına karar vermede yeterli olduğu söylenebilir. Yapılan analizlere ek olarak BÇÖYÖ'nün alt boyutları arasında bulunan ilişkiler incelenip çoklu bağlantı sorunu olup olmadığı da tespit edilmiştir. Yapılan analizler sonrasında BÇÖYÖ'nün alt boyutları arasında bulunan korelasyon katsayısının .90 ve üzerinde bulunmaması çoklu bağlantı sorunu oluşturmadığına kanıt olarak gösterilmektedir (Field, 2013). BÇÖYÖ'nün toplam ve alt faktörleri arasındaki korelasyon değerleri Tablo 2'de sunulmuştur.

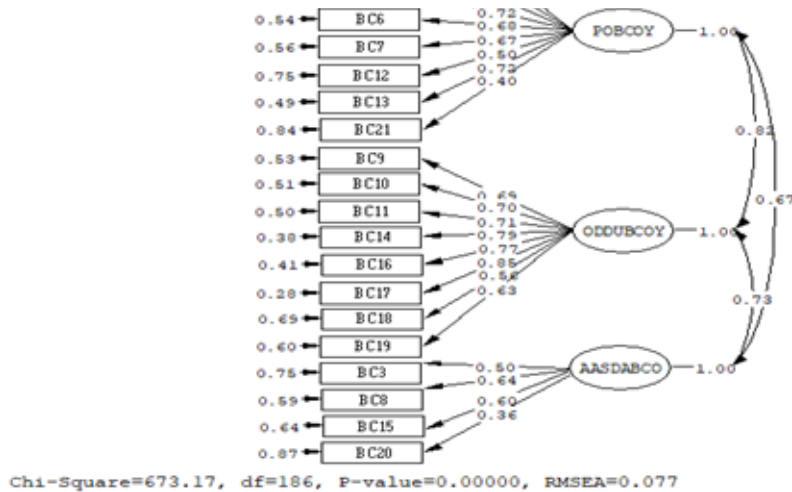
Tablo 2.*BÇÖYÖ'nün toplam ve alt boyutları arasındaki korelasyonlar*

Değişkenler	1.	2.	3.	4
Problem Odaklı Başa Çıkma Öz-Yeterliği	1			
Olumsuz Duygu ve Düşünceleri Uzaklaştırmaya Yönelik Başa Çıkma Öz-Yeterliği	.73**	1		
Aile ve Arkadaşlardan Destek Almaya Yönelik Başa Çıkma Öz-Yeterliği	.47**	.53**	1	
Toplam Başa Çıkma Öz-Yeterliği	.90**	.92**	.69**	1

** $p < .01$ ***Doğrulayıcı faktör analizi (DFA)***

Baş Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin açımlayıcı faktör analizi sonrasında elde edilen yapısının üniversite öğrencileri üzerinde doğrulanıp doğrulanmadığını incelemek için DFA kullanılmış ve bu analiz kapsamında çeşitli uyum indekslerinden yararlanılmıştır. Alanyazına bakıldığında uyum indekslerinde CFI ve NFI için $>.90$, ve RMSEA ve SRMR için $<.08$ ölçüt olarak alındığı belirlenmiştir (Bayram, 2016; Hu ve Bentler, 1999; Marsh ve Hocevar, 1988; Şimşek, 2007). Açımlayıcı faktör analizi işlemi tamamlandıktan sonra 21 maddelik ölçek 448 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinin test edilmesinden önce veri seti içerisinde aykırı değer olup olmadığına bakılmıştır. Veriler arasında aykırı değerlerin olmadığı tespit edildikten sonra normallik varsayımı test edilmiştir. Normallik analizleri için çarpıklık ve basıklık değerleri değerlendirilmiştir.

Ölçek maddelerinin değerleri incelendiğinde çarpıklık değerlerinin $-.57$ ile $.12$ arasında, basıklık değerlerinin ise $-.95$ ile $.11$ arasında olduğu görülmüştür. Baş Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin belirlenen yapısının doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek amacıyla tek düzeyli DFA uygulanmıştır. Baş Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin tek düzeyli DFA sonuçları ve hata varyansları Şekil 2'de gösterilmiştir.

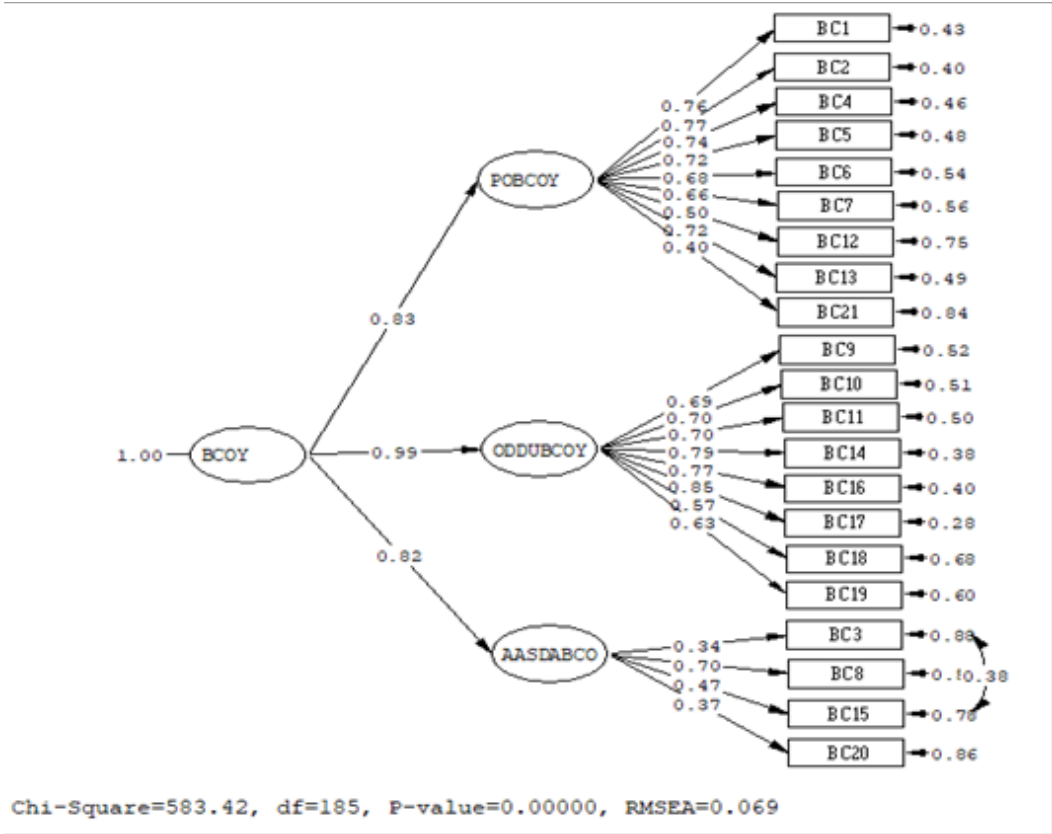
Şekil 2. Baş Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin tek düzeyli DFA sonuçları ve hata varyansları

POBCOY: Problem Odaklı Başa Çıkma Öz-Yeterliği; *ODDUBCOY*: Olumsuz Duygu ve Düşünceleri Uzaklaştırmaya Yönelik Başa Çıkma Öz-Yeterliği; *AASDABCO*: Aile ve Arkadaşlardan Destek Almaya Yönelik Başa Çıkma Öz-yeterliği

BÇÖYÖ'nün tek düzeyli DFA sonucunda sıklıkla rapor edilen uyum indeks değerleri incelenmiştir ($\chi^2=673.17$; Sd=186; NFI=.96; CFI=.97; RMSEA=.077; SRMR=.057). Test edilen modelin uyum indeks değerlerinin iyi düzeyde olduğuna karar verilmiştir (Bayram, 2016; Tabachnick ve Fidell, 2014). Modele ait uyum iyiliği değerleri incelendiğinde, χ^2/sd değerinin 3.62 olduğu ve bu değer 5'in altında olmasının orta düzeyde uyumu işaret ettiği görülmektedir (Kline, 2016). RMSEA değeri .08 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu değer iyi uyumu göstermektedir (Brown, 2015; Stevens, 2009). CFI ve NFI değerlerinin ise .95 ve bu değerden büyük olmasının mükemmel uyuma işaret ettiği belirtilmiştir (Hu ve Bentler, 1999; Tabachnick ve Fidell, 2014). SRMR değerine bakıldığında ise .06 ile iyi uyum göstermektedir (Brown, 2015; Byrne, 2010; Hu ve Bentler, 1999).

Tek düzeyli DFA sonrası elde edilen uyum indekslerinin tamamının iyi düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Uyum indekslerinin yanı sıra standardize edilmiş regresyon değerleri incelendiğinde .36 ile .77 arasında değiştiği görülmektedir. DFA'da her bir maddeye ilişkin standardize edilmiş değerlerinin anlamlılığı t değerlerine bakılarak incelenmiştir. DFA sonrasında maddelerden elde edilen t değerlerinin 6.79 ile 21.81 arasında bulunduğu görülmüştür. Ölçeğin tüm maddeleri için hesaplanan t değerlerinin $p<.01$ düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Araştırmadan ortaya çıkan bulgular doğrultusunda ölçeğin maddelerine ait standartlaştırılmış regresyon katsayılarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

BÇÖYÖ'nün belirlenen yapısını ortaya koymak amacıyla iki düzeyli DFA yapılmıştır. Yapılan iki düzeyli DFA sonucunda uyum iyiliği değerlerinin iyi düzeyde olduğu, ancak modele yönelik modifikasyon önerisinin olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda 3. ve 15. maddeler arasında modifikasyon işlemi yapılmıştır. Modele yönelik yapılan modifikasyon işlemi sonrasında model iyiliği değerlerinin daha iyi uyum verdikleri gözlenmiştir. BÇÖYÖ'nün iki düzeyli DFA sonuçları ve hata varyansları Şekil 3'de sunulmuştur.

Şekil 3. Başa Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin iki düzeyli DFA sonuçları ve hata varyansları

POBCOY: Problem Odaklı Başa Çıkma Öz-Yeterliği; *ODDUBCOY*: Olumsuz Duygu ve Düşünceleri Uzaklaştırmaya Yönelik Başa Çıkma Öz-Yeterliği; *AASDABCO*: Aile ve Arkadaşlardan Destek Almaya Yönelik Başa Çıkma Öz-yeterliği, *BCOY*: Başa Çıkma Öz-Yeterliği

BÇÖYÖ'nün iki düzeyli DFA sonucunda sıklıkla rapor edilen uyum indeks değerleri incelendiğinde ($\chi^2=583.42$; Sd=185; NFI=.96; CFI=.97; RMSEA=.069; SRMR= .051), değerlerin iyi düzeyde olduğu ifade edilebilir (Bayram, 2016; Tabachnick ve Fidell, 2014). Bu değerlerden χ^2 /Sd değerinin 3.15 olduğu ve bu durumun orta düzeyde uyum olduğu belirtilmektedir (Kline, 2016). RMSEA değeri .07 ise iyi uyuma işaret etmektedir (Brown, 2015). Öte yandan CFI ve NFI değerlerinin mükemmel uyum gösterdikleri anlaşılmaktadır (Hu ve Bentler, 1999; Tabachnick ve Fidell, 2014). SRMR değeri ise .05 ile iyi uyuma işaret etmektedir (Brown, 2015; Byrne, 2010; Hu ve Bentler, 1999). Yapılan iki düzeyli DFA sonrası elde edilen uyum indekslerinin iyi düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Ölçeğe ait standardize edilmiş regresyon değerleri incelendiğinde, .37 ile .77 arasında değiştiği görülmektedir. Uygulanan iki düzeyli DFA'da her bir maddeye ilişkin standardize edilmiş değerlerinin anlamlılığı t değerlerine bakılarak test edilmiştir. İki düzeyli DFA sonrasında maddelerden elde edilen t değerlerinin 4.80 ile 16.60 arasında değiştiği belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğe ait tüm maddeleri

için hesaplanan t değerlerinin $p < .01$ düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda ölçeğin maddelerine ait standartlaştırılmış regresyon katsayılarının iyi düzeyde olduğuna karar verilmiştir.

Başa Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin yapısının doğrulanması amacıyla yapılan DFA sonucunda ölçek maddelerinin doğrulandığı ve uyum indekslerinin tamamının iyi düzeyde olduğu söylenebilir (Bayram, 2016; Hu ve Bentler, 1999; Marsh ve Hocevar, 1988; Şimşek, 2007; Tabachnick ve Fidell, 2014).

Ölçüt Bağımlı Geçerlik, Madde Analizleri ve Güvenirlik

Çalışmanın bu aşamasında ölçüt bağımlı geçerlik, madde analizleri ve güvenirlik analizlerinin bulguları sırasıyla verilmiştir.

Ölçüt bağımlı geçerlik

Başa Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin ölçüt bağımlı geçerlik analizinin test edilmesinden önce, veri seti içerisinde aykırı değer olup olmadığına ve normallik analizlerine bakılmıştır. Normallik analizleri için çarpıklık ve basıklık değerleri değerlendirilmiştir. Değerlere bakıldığında, Başa Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'nin çarpıklık değerinin $-.27$, basıklık değerinin $-.14$; depresyon alt ölçeğinin çarpıklık değerinin $.76$, basıklık değerinin $-.06$; anksiyete alt ölçeğinin çarpıklık değerinin $.74$, basıklık değerinin $.30$; stres alt ölçeğinin çarpıklık değerinin $.29$, basıklık değerinin $-.41$; kendine güvenli yaklaşım alt boyutu çarpıklık değerinin $-.15$, basıklık değerinin $-.10$; çaresiz yaklaşım alt boyutu çarpıklık değerinin $.29$, basıklık değerinin $-.24$; boyun eğici yaklaşım alt boyutu çarpıklık değerinin $.20$, basıklık değerinin $-.07$; iyimser yaklaşım alt boyutu çarpıklık değerinin $-.10$, basıklık değerinin $-.44$; sosyal destek arama yaklaşımı alt boyutu çarpıklık değerinin $-.41$, basıklık değerinin $.20$; kendini sevme boyutunun çarpıklık değerinin $-.49$, basıklık değerinin $-.08$; öz-yeterlik boyutunun çarpıklık değerinin $.08$, basıklık değerinin ise $.56$ olduğu görülmüştür. Elde edilen çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile $+2$ aralığında olduğundan normal dağılım gösterdiği söylenebilir (George ve Mallery, 2019). Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nin ölçüt bağımlı geçerliliği için Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği, İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği ve Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nin ölçüt bağımlı geçerliğine ilişkin bulgular

Ölçek	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
BÇÖÖ	1									
D	-.42**	1								
A	-.34**	.81**	1							
S	-.37**	.75**	.74**	1						
KGY	.50**	-.30**	-.26**	-.21**	1					
ÇY	-.26**	.51**	.48**	.49**	-.18**	1				
BEY	-.10*	.36**	.36**	.26**	-.15**	.51**	1			

İY	.53**	-.29**	-.26**	-.34**	.65**	-.13**	.02	1		
SDAY	.11**	-.23**	-.15**	-.13**	.09*	-.02	-.08	.07	1	
KS	.39**	-.55**	-.47**	-.40**	.49**	-.42**	-.34**	.40**	.27**	1
Ö	.42**	-.36**	-.30**	-.31**	.36**	-.43**	-.20**	.26**	.06	.54**

**p<.01, *p<.05, BÇÖÖ: Başa Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği, D:Depresyon, A:Anksiyete, S: Stres, KGY: Kendine Güvenli Yak., ÇY: Çaresiz Yak., BEY: Boyun Eğici Yak., İY: İyimser Yak., SDAY: Sosyal Destek Arama Yak., KS: Kendini Sevme, Ö: Öz-yeterlik

Tablo 3 incelendiğinde Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nden elde edilen puanların depresyon, anksiyete, stres, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım ile negatif yönde ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nden elde edilen puanların sosyal destek arama, iyimser yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım, öz-yeterlik ve kendini sevme ile pozitif yönde ilişkisinin olduğu gözlenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nin ölçüt geçerliliğinin sağlandığına karar verilmiştir.

Madde analizi ve güvenirlilik çalışmaları

Başta Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği'nde bulunan maddelerin ölçtüğü özellik bakımında kişileri ayırt etmede ne kadar yeterli oldukları ve ölçmek istediği özelliği ölçüp ölçemediğini belirlemek için ilk olarak madde-toplam korelasyon değerleri incelenmiştir. Daha sonrasında ölçekten alınan puana göre kişiler alt %27 ve üst %27'lik gruplara ayrılmış ve bu gruplar arasında madde puanları açısından bulunan farkın anlamlılığını test etmek amacıyla bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Bu çalışmaların yanı sıra ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için iç tutarlık katsayısı ve iki yarı test korelasyonuna bakılmıştır (Field, 2013; Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2015; Şencan, 2005). Ölçekte yer alan her bir madde için madde ortalamaları, standart sapmaları, madde-toplam korelasyonları, alt %27 ve üst %27'lik grupların madde puanları arasındaki farkın anlamlılığı için t testi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Başta Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği'ne ilişkin ortalama, standart sapma, madde toplam korelasyonları ve %27'lik alt-üst grup farkına ilişkin bağımsız gruplar için t testi değerleri

Madde No	X	Ss	Madde Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı	t (Alt %27 Üst %27) (n1=n2=135)
1.	5.40	2.49	.69	.93	17.57**
2.	6.17	2.63	.66	.93	17.57**
3.	6.37	2.35	.34	.93	7.42**
4.	6.84	2.37	.65	.93	15.89**
5.	5.63	2.47	.65	.93	15.36**
6.	6.52	2.42	.60	.93	14.42**
7.	5.58	2.59	.62	.93	15.60**
8.	5.06	2.71	.56	.93	13.46**
9.	5.12	2.76	.61	.93	16.08**
10.	5.62	2.63	.68	.93	17.15**
11.	4.62	2.87	.60	.93	15.54**

12.	5.67	2.54	.47	.93	10.31**
13.	6.47	2.41	.63	.93	16.82**
14.	5.17	2.81	.69	.93	18.50**
15.	6.20	2.69	.46	.93	10.68**
16.	5.93	2.68	.73	.93	20.38**
17.	5.43	2.70	.75	.93	20.41**
18.	5.07	2.78	.55	.93	14.43**
19.	5.03	2.97	.61	.93	16.68**
20.	6.46	2.64	.33	.94	6.21**
21.	5.47	2.79	.36	.93	9.20**

**p<.01

Yapı geçerliği analizleri sonrasında 21 madde ve üç alt boyuttan meydana gelen ölçeğin madde analizleri yapılmıştır. Tablo 4'e göre ölçeğin madde-toplam test korelasyonları değerleri $r=.33$ ile $r=.75$ arasında olduğu belirlenmiştir. İlgili alanyazında madde-toplam korelasyonlarının .30 ve daha yüksek olması durumunun ölçek maddelerinin geçerli olduğuna işaret ettiği bildirilmiştir (Field, 2013). Bu sonuçlar, ölçekte bulunan maddelerin geçerliklerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Tablo 4 incelenmeye devam edildiğinde, ölçekte bulunan her bir maddenin çıkarılması sonucunda güvenilirlik katsayısının değişmediği, sonuç olarak bütün maddelerin ölçeğin tamamına yönelik güvenilirliğine olumlu yönde katkı yaptığı söylenebilir. Yapılan bir diğer çalışmada ise ölçekte bulunan maddelerin tümünün ölçülen özelliğe sahip olan bireylerle olmayan bireyleri ayırt edip etmediğine bakılmıştır. BÇÖYÖ'den alınan toplam puanlara göre belirlenmiş olan alt %27'lik ve üst %27'lik grubun madde puan ortalamalarının t değerlerinin 6.21-20.41 arasında bulunduğu ve anlamlı oldukları ($p<.01$) ortaya çıkmıştır.

Yapılan analizlerin sonucunda ölçek maddelerinin başa çıkma öz-yeterliği bakımından öğrencileri ayırt ettikleri ve bir diğer ifade ile bireyler arası farklılıkları ortaya çıkarabildiği söylenebilir. Ölçeğin madde analizlerinin tamamlanması sonrasında güvenilirlik analizleri yürütülmüştür. BÇÖYÖ'nün iç tutarlık ve iki yarı güvenilirlik katsayıları Tablo 5'de ifade edilmiştir.

Tablo 5.

BÇÖYÖ'nün iç tutarlık ve iki yarı güvenilirlik katsayıları

Değişkenler	İç Tutarlık	İki Yarı Güvenirlik
Problem Odaklı Başa Çıkma Öz-Yeterliği	.87	.85
Olumsuz Duygu ve Düşünceleri Uzaklaştırmaya Yönelik Başa Çıkma Öz-Yeterliği	.88	.87
Aile ve Arkadaşlardan Destek Almaya Yönelik Başa Çıkma Öz-Yeterliği	.62	.60
Ölçek Toplam	.93	.91

Ölçeğin güvenilirlik analizleri incelendiğinde, BÇÖYÖ'nün problem odaklı başa çıkma öz-yeterliği alt boyutunun iç tutarlık katsayısı .87 ve iki yarı güvenirligi .85, olumsuz duygu ve düşünceleri uzaklaştırmaya yönelik başa çıkma öz-yeterliği alt boyutunun iç tutarlık katsayısı .88 ve iki yarı güvenirligi .87, aile ve arkadaşlardan destek almaya yönelik başa çıkma öz-yeterliği alt boyutunun iç

tutarlık katsayısı .62 ve iki yarı güvenirligi .60 son olarak ölçeğin tümüne yönelik iç tutarlık katsayısı .93 ve iki yarı güvenirligi .91 olarak tespit edilmiştir. İlgili alanyazında güvenirlilik katsayılarının .70 veya daha yüksek olması durumu yeterli olarak değerlendirilmekte (Field, 2013), ayrıca .60 ve üstü değerlerin de oldukça güvenilir sonuçlar ortaya çıkardığı ifade edilmektedir (Kalaycı, 2009; Şencan, 2005). Bu bulgular BÇÖYÖ'nün güvenirlilik düzeyinin yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Önerileri

Çalışmada Chesney vd. (2006) tarafından geliştirilen Başa Çıkma Öz-yeterlik Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanma işlemleri yapılmıştır. Bu amaçla yürütülen çeviri işlemleri sonucunda ölçeğin İngilizce ve Türkçe formları arasında pozitif ve anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği kapsamında yürütülen açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri sonucunda 21 maddeli üç faktörlü bir yapı ortaya konmuş ve bu yapı hedef örnekleme doğrulanmıştır. Ölçeğin ölçüt bağımlı geçerlik çalışmaları kapsamında ise, başa çıkma öz-yeterliği ile stres, anksiyete ve depresyon ile negatif yönde orta düzeyde bir ilişkinin olduğu ve boyun eğici yaklaşım ve çaresiz yaklaşım ile negatif yönde düşük düzeyde ilişki içinde olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan başa çıkma öz-yeterliği ile sosyal destek arama, iyimser ve kendine güvenli yaklaşımı ile orta düzeyde pozitif yönde ilişki ve benlik saygısının öz-yeterlik ve kendini sevme boyutu ile de orta düzeyde pozitif yönde ilişki içinde olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmanın bu sonucuyla benzerlik gösteren başka araştırmalarda alanyazında görülmektedir (Bandura, Caprara, Barbaranelli, Gerbino ve Pastorelli, 2003; Barlow, Wright ve Cullen, 2002; Bonner, 2015; Caprara, Steca, Gerbino, Paciello ve Vecchio, 2006; Faure ve Loxton, 2003; Holahan, Holahan ve Belk, 1984; Karademas, 2006; Kashdan ve Roberts, 2004; Luszczynska, Gutiérrez-Doña ve Schwarzer, 2005; Soysa ve Wilcomb, 2015). Bu çalışmalardan Siviş-Çetinkaya'nın (2013) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada öz-yeterlik ile yaşam doyumu, olumlu duygulanım, benlik saygısı, minnettarlık ve yaşam yönelimi arasında pozitif yönde; olumsuz duygulanım ile ise negatif yönde anlamlı ilişkilerin bulunduğu belirlenmiştir. Bir diğer üniversite örnekleminde de öz-yeterlik ile yalnızlık, stres ve depresyon arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilirken, yaşam doyumu ile pozitif yönde ilişkisi olduğu saptanmıştır (Tu ve Zhang, 2015). Ayrıca yapılan araştırmalar yüksek başa çıkma öz-yeterliğinin kontrol hissi daha az olumsuz tepkisellik, stresi azaltma ve strese neden olan ortamı değiştirme yeteneğine ilişkin güven ile ilişkili olduğunu; düşük başa çıkma öz-yeterliğinin ise iç ve dış faktörler üzerinde düşük kontrol duygusu, yüksek stres ve stresli durumlara karşı daha fazla negatif tepkisellik ile ilişkili olduğu belirtilmiştir (Chesney vd., 2006; Colodro, Godoy-Izquierdo ve Godoy, 2010; Kwasky ve Groh, 2014).

Baş Çıkma Öz-yeterlik Ölçeği'nin güvenirlilik çalışmaları kapsamında yapılan analizler sonucunda, ölçekteki maddelerin geçerliklerinin yüksek olduğu bulgulanmıştır. Ölçekte bulunan maddelerin ayırt ediciliklerini belirlemeye yönelik yapılan bağımsız gruplar için t testi değerlerinin anlamlı olması ise ölçek maddelerinin başa çıkma öz-yeterlik bakımından bireyler arası farklılıkları ortaya çıkarabildiğini ortaya koyar niteliktedir. Baş Çıkma Öz-yeterlik Ölçeği'nin iki yarı test korelasyonu ve iç tutarlık katsayısı sonuçları ise ölçeğin iyi düzeyde güvenirliliğe sahip olduğunu göstermektedir (Field, 2013; Şencan, 2005).

Yukarıda ifade edilen analizlerin sonuçlarına bağlı olarak, Başa Çıkma Öz-yeterlik Ölçeği, başa çıkma öz-yeterliği ile ilgili araştırma yapmak isteyen araştırmacılar tarafından kullanılabilir ve geçerliğe ve güvenilirliğe sahip psikometrik bir ölçüm aracı olduğu söylenebilir. Tüm bunlarla beraber bu çalışmayı sınırlayan bazı durumlar da mevcuttur. İlk olarak bu çalışmanın örneklem grubu 1420 üniversite öğrencisi ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca çalışmanın verileri İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği, Başa Çıkma Öz-yeterliği Ölçeği, Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği ve Stresle Başa Çıkma Tazmaları Ölçeği ile sınırlıdır. Ölçeğin psikometrik çalışmaları, eğitim hayatı dışındaki genç yetişkinleri içine alan daha geniş bir örnekleme yinelenabilir. Bununla beraber, veri toplama sürecinde farklı veri toplama araçlarından da yararlanılabilir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin test tekrar test güvenilirlik analizi yapılmamıştır. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda ölçeğin test tekrar-test güvenilirliğine bakılması önerilmektedir.

Etik Kurul İzni

Bu araştırma, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulu'nun 21/03/2018 tarihli 82554930 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Kaynakça

- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A., Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Gerbino, M., Pastorelli, C. (2003). Role of affective self-regulatory efficacy in diverse spheres of psychosocial functioning. *Child Development*, 74, 769-782.
- Bandura, A., Locke, E. A. (2003). Negative self-efficacy and goal effects revisited. *Journal of Applied Psychology*, 88(1), 87-99. doi:10.1037/00219010.88.1.87
- Barlow, J., Wright, C., Cullen, L. (2002). A job-seeking Self-Efficacy Scale for people with physical disabilities: Preliminary development and psychometric testing. *British Journal of Guidance and Counselling*, 30, 37-53.
- Bayram, N. (2016). Yapısal eşitlik modellemesine giriş Amos uygulamaları. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Bilgel, N., Bayram, N. (2010). Turkish version of the Depression Anxiety Stress Scale (DASS-42): Psychometric properties. *Archives of Neuropsychiatry*, 47(2), 118-126.
- Bonner, C. F. (2015). *Moderating effects of coping self-efficacy and coping diversity in the stress health relationship in African American college students*. (Unpublished doctoral dissertation). Old Dominion University, USA.
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York, NY: Guilford Publications.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 470-483.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (22. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications and programming* (2th ed.). Newyork: Routledge.
- Caprara, G. V., Steca, P., Gerbino, M., Paciello, M., Vecchio, G. M. (2006). Looking for adolescents' well-being: Self-efficacy beliefs as determinants of positive thinking and happiness. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, 15(1), 30-43.

- Chesney, M. A., Chambers, D. B., Taylor, J. M., Johnson, L. M., Folkman, S. (2003). Coping effectiveness training for men living with HIV: Results from a randomized clinical trial testing a group-based intervention. *Psychosomatic Medicine*, 65, 1038-1046.
- Chesney, M., Neilands, T. B., Chambers, D. B., Taylor, J. M., Folkman, S. (2006). A validity and reliability study of the Coping Self-Efficacy Scale. *British Journal of Health Psychology*, 11(3), 421-437. doi:10.1348/135910705X53155.
- Colodro, H., Godoy-Izquierdo, D., Godoy, J. (2010). Coping self-efficacy in a community-based sample of women and men from the United Kingdom: The impact of sex and health status. *Behavioral Medicine*, 36, 12-23. doi:10.1080/089.642.80903521362
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3rd ed.). Los Angeles: Sage Publications.
- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G. ve Büyükoztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Erkuş, A. (2003). *Psikometri üzerine yazılar*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Faure, S., Loxton, H. (2003). Anxiety, depression and self-efficacy levels of women undergoing first trimester abortion. *South African Journal of Psychology*, 33, 28-38.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (4th ed.). London: Sage Publications.
- Folkman, S., Lazarus, R. S. (1980). An analysis of coping in a middle-aged community sample. *Journal of Health and Social Behavior*, 21, 219-239.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., Hyun, H. H. (2015). *How to design and evaluate research in education* (9th ed.). New York: McGraw-Hill.
- George, D., and Mallery, P. (2019). *IBM SPSS statistics 25 step by step: A simple guide and reference* (15th ed.). New York, NY: Routledge.
- Glanz, K., Schwartz, M. D. (2008). Stress, coping, and health behavior. In K. Glanz, B. K. Rimer, K., and Viswanath (Eds.), *Health behavior and health education: theory, research, and practice* (pp.211-236). San Francisco: John Wiley & Sons.
- Şahin, N. H., Durak, A. (1995). Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği: Üniversite öğrencileri için uyarlanması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 56-73.
- Holahan, C. K., Holahan, C. J., Belk, S. (1984). Adjustment in aging: The roles of life stress, hassles and self-efficacy. *Health Psychology*, 3, 315-328.
- Hu, L. T., Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik uygulamaları* (4. Baskı). Ankara: Asil Yayınevi.
- Karademas, E. C. (2006). Self-efficacy, social support and well-being. *Personality and Individual Differences*, 40(6), 1281-1290. doi:10.1016/j.paid.2005.10.019
- Karaman, H., Atar, B., Aktan, D. Ç. (2017). Açımlayıcı faktör analizinde kullanılan faktör çıkartma yöntemlerinin karşılaştırılması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(3), 1173-1193.
- Kashdan, T. B., Roberts, J. E. (2004). Social anxiety's impact on affect, curiosity and social self-efficacy during a high self-focus social threat situation. *Cognitive Therapy and Research*, 28, 119-141.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). New York, NY: Guilford Press.
- Kwasky, A. N., Groh, C. J. (2014). Vitamin D, depression and coping self-efficacy in young women: Longitudinal study. *Archives of Psychiatric Nursing*, 28(6), 362-367.
- Lazarus, R. S., and Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal and coping*. New York, NY: Springer.

- Lazarus, R. S., Folkman, S. (1987). Transactional theory of research on emotions and coping. *European Journal of Personality*, 1, 141-169.
- Leavy, P. (2017). Research design: Quantitative, qualitative, mixed methods, arts-based, and community-based participatory research approaches. New York: Guilford Publications.
- Lovibond S. H., Lovibond P. F. (1995). The structure of negative emotional states: Comparison of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories. *Behaviour Research Therapy*, 33(3), 335-43.
- Luszczynska, A., Gutiérrez-Doña, B., Schwarzer, R. (2005). General self-efficacy in various domains of human functioning: Evidence from five countries. *International journal of Psychology*, 40(2), 80-89.
- Marsh, H. W., Hocevar, D. (1988). A new more powerful approach to multitrait-multimethod analyses: Application of second-order confirmatory factor analysis. *Journal of Applied Psychology*, 73, 107-117.
- Mulaik, S. A. (2010). Foundations of factor analysis (2nd ed.). Boca Raton: Chapman and Hall/CRC.
- Park, C. L., Folkman, S. (1997). Meaning in the context of stress and coping. *Review of General Psychology*, 1, 115-144.
- Park, C. L., Folkman, S., Bostrom, A. (2001). Appraisals of controllability and coping in caregivers and HIV⁺ men: Testing the goodness-of-fit hypothesis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 69(3), 481-488.
- Selye, H. (1976). Stress in health and disease. Boston: Butterworth.
- Siviş-Cetinkaya, R. (2013). Turkish college students' subjective wellbeing in regard to psychological strengths and demographic variables: Implications for college counseling. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 35(4), 317-330.
- Soysa, C. K., Wilcomb, C. J. (2015). Mindfulness, self-compassion, self-efficacy and gender as predictors of depression, anxiety, stress and well-being. *Mindfulness*, 6(2), 217-226.
- Stevens, J. P. (2009). Applied multivariate statistics for social sciences (5th ed.). New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Strentz, T., Auerbach, S.M. (1988). Adjustment to the stress of simulated captivity: Effects of emotion-focused versus problem-focused preparation on hostages differing in locus of control. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(4), 652-660.
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Şimşek, Ö. F. (2007). Yapısal eşitlik modellemesine giriş(Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları). Ankara: Ekinoks.
- Tabachnick, B. G., and Fidell, L. S. (2014). Using multivariate statistics (6th ed.). London: Pearson Education Limited.
- Tafarodi, R. W., Swan, W. B. (2001). Two-dimensional self-esteem: Theory and measurement. *Personality and Individual Differences*, 31, 653-673.
- Tu, Y., Zhang, S. (2015). Loneliness and subjective well-being among Chinese undergraduates: The mediating role of self-efficacy. *Social Indicators Research*, 124(3), 963-980. doi:10.1007/s11205.014.0809-1
- Vitaliano, P. P., DeWolfe, D. J., Maiuro, R. D., Russo, J., Katon, W. (1990). Appraised changeability of a stressor as a modifier of the relationship between coping and depression: A test of the hypothesis of fit. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 582-592.